

VARELY/8755/2021**Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen alueellinen linjaus ulkomaisen työvoiman käytöstä****1) Alueellisen linjauksen tarkoitus**

Alueellinen linjaus ulkomaisen työvoiman käytöstä perustuu ulkomaalaislakiin (301/2004). Alueelliset linjaukset liittyvät työntekijän oleskeluluvan myöntämiseen ja työvoiman saatavuuden arviointiin ja niissä määritellään, millä ammattialoilla ammattiluokkatasolla työvoiman saatavuus on vaikeutunut. Työntekijän oleskelulupahakemuksia keskitetysti käsittelevät TE-toimistot tarvitsevat työvoiman saatavuuden arvioinnin tueksi ajantasaiset alueelliset linjaukset niiltä alueilta, joilla työnteko tapahtuu.

Työntekijän oleskelulupa myönnetään kaksivaiheisesti. TE-toimisto tekee työntekijän oleskelulupahakemukseen osapäätöksen ja Maahanmuuttovirasto lopullisen päätöksen. TE-toimiston osapäätös perustuu kokonaisharkintaan, joka sisältää työvoiman saatavuuden, työsuhteen ehtojen sekä työnantajan ja työntekijän edellytysten arvioinnin.

Työvoiman saatavuus eri ammatti- ja toimialoilla vaihtelee alueellisten ja paikallisten työmarkkinoiden rakenteen ja tilanteen mukaan. Tämän alueellisen linjauksen tarkoitus on tukea työvoiman saatavuutta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueella, huomioiden alueen työmarkkinoiden erityispiirteet. Linjauksessa annetaan tiivis kuvaus työmarkkinatilanteesta ja arvioidaan työvoiman saatavuutta.

2) Alueen työmarkkinatilanne ja työvoiman saatavuus

Varsinais-Suomen työttömyysaste on pienempi kuin koko Suomessa yleisesti, vaikka Varsinais-Suomen seutukuntien kehityksessä onkin paljon eroja keskenään. Työvoiman kysyntä on kuitenkin vähentynyt merkittävästi sen ollessa kuukausittain noin kolmasosan pienempää kuin ennätyksellisenä viime vuonna. Laskusuhdanne sekä rakennusalan notkahdus heijastusvaikutuksineen lisäävät lähitulevaisuudessa työttömien määrää, vaikka toistaiseksi työvoiman kysyntä ei ole juurikaan hiipunut. Toimialoista työpaikkojen määrä on pudonnut reiluimminkin kaupan alalla ja rakennussektorilla. Työvoimapulaa on suhdanteesta huolimatta edelleen selkeästi työvoimapulasta kärsivällä SOTE-ala sekä palvelusektorilla. Vientivetoiselle Varsinais-Suomelle tärkeän kone- ja metalliteollisuuden työpaikkojen määrä ei ole pudonnut hälyttävästi viime vuoden määristä, mutta henkilöstövuokrausyritysten käyttö on lisääntynyt.

Varsinais-Suomen lähiajan näkymät ovat kevään tapaan hieman epäselvät mutta suureen talouden ja työllisyyden notkahdukseen ei uskota. Rakennusteollisuus tulee kuitenkin kohtaamaan kuopan asuinrakentamisen kohdalla viimeistään talvella. Kaupanalalla työpaikkojen määrä on pudonnut radikaalisti verrattuna viime vuoteen, joka kielii kuluttajien ostovoiman hiipumisesta. Teknolomiteollisuuden yritykset odottavat näkymien selkeytymistä, joka ilmenee varovaisuutena rekrytoinneissa. Varsinais-Suomen tilanne näyttää yritysten huonoista suhdannenäkymistä huolimatta muuta maata paremmalta, sillä PK-yritysbarometrissa nähdään työllisyydessä ja investoinneissa parempaa kehitystä kuin maassa yleisesti, ja lisäksi työttömyysaste on kuluvana syksynä vielä koko maatakin matalampi.

Uudenkaupungin autotehdas joutui kesällä irtisanomaan ja lomauttamaan noin tuhat henkeä. Syyinä ovat Uuteenkaupunkiin kaavailtujen aurinkokennoautomallien valmistuksen peruuntuminen. Osa lomautetuista on kuitenkin saanut jo kutsun takaisin töihin uuden automallin valmistuksen alettua. Uusi malli työllistää noin 300 työntekijää kokoonpanoon, logistiikkaan ja konttorille. Autoteollisuuden valmistajat ovat Euroopassa vaikeuksissa ja tuotantomäärät ovat pudonneet selkeästi ja alan tulevaisuuden näkymät ovat epäselvät. Meriklusterin tilanne on edelleen varsin hyvä. Vaikka Turun telakka ei ole saanut uusia alustilauksia, ja tilauskanta ulottuu nykyisellään vuoteen 2026 asti, niin alan tulevaisuuden uskoa lisää telakan asiakasyritysten markkinoilla näkemä kasvu sekä Business Finland -rahoitusta saanut, kehitteillä oleva ilmastoneutraali risteilijäkonsepti. Osalla teknologiateollisuuden yrityksistä menee tosi hyvin, kuten tuulivoiman kasvusta hyötyvä Pemamek. Työntekijöiden rekrytoinnissa alan erityisasiantuntijoiden haku on pudonnut selkeästi mutta suorittavan tason tekijöitä haetaan lähes entiseen malliin, mutta lähinnä henkilöstövuokrausyritysten välityksellä. Tulevaisuuden uskoa luovat maakunnan useat kehittämishankkeet.

Lääkealalla menee Turussa hyvin, eikä se nojaa pelkästään alan suuriin toimijoihin. Biologisten lääkkeiden valmistaja Biovianille on rakentumassa reilut 50 miljoonaa maksava lääketehdas Turun Itäharjulle. Toiminta uusissa tiloissa pääsisi käyntiin näillä näkymin vuoden 2024 aikana. Yrityksellä on tällä hetkellä noin 200 työntekijää ja uuden tehtaan myötä määrä kehittynee 300 henkilön paikkeille. Orionin tilanne on säilynyt positiivisena eturauhassyöpään kehitetyn kansainvälisessä levityksessä olevan lääkkeen hyvän myynnin ansiosta. Yritys on myös investoimassa mm. Salon lääkepakkaamoon. Bayer on juuri vihkinyt käyttöön Turkuun laajasti robotiikkaa ja automaatiota hyödyntävän lääketehdään, jonka kokonaiskustannusarvio on 250 miljoonaa.

Rakennusmarkkinoilla tilanne on heikentynyt edelleen. Varsinais-Suomessa avoinna olleiden työpaikkojen määrä pudonnut kuluneena vuonna lähes parilla tuhannella ja työttömien työnhakijoiden määrä noussut n. 5 % verrattuna viime vuoteen. Osa työttömyydestä ei näy tilastoissa ulkomaalaisen työvoiman siirtyessä pois maasta töiden päätyttyä. Alalla pelätään osaavan työvoiman siirtyvän muihin töihin tai poistuvan maasta. Rakennuslupien määrä on pudonnut noin 30 prosentilla viime vuodesta ja pudotuksella on iso vaikutus muillekin aloille kuten kauppa ja palvelut. Tilannetta tasapainottaa kasvussa olevan Turun kaupungin julkinen- ja toimitilarakentaminen, kuten päiväkotien ja koulujen kunnostaminen ja rakentaminen sekä muu toimitilarakentaminen. Lisäksi vireillä on monia suurinvestointeja. Koulu- ja päiväkotirakentaminen on kiivasta myös muualla maakunnassa, Paraisten mantereeseen yhdistäviä siltoja rakennetaan kovaa vauhtia ja Salossa työstetään uutta sairaalaa sekä 2024 alkaen jäähallia ja poliisitaloa. Korjausrakentamiseen ei odoteta aivan samanlaista notkahdusta kuin uusasantotuotantoon, joka madaltaa nyt alalla kohdattavaa kuoppaa.

Finnlines on tuomassa vielä toisen todella ison aluksen (keväällä tulleen lisäksi) liikennöimään Ruotsin suuntaan rahti- ja matkustajaliikenteeseen ja on rekrytoimassa henkilöstöä liikennöintiä hoitamaan. Laivayhtiö Tallink Silja jatkaa liikennöintiä vain yhdellä aluksella perinteisellä Turku-Tukholma-välillä entisen kahden sijasta.

Kaupanalalla näkymät ovat lähiaikoina heikkenemässä, vaikka Turun seudun osuuskauppa onkin tiedottanut investointiaikeistaan ja esimerkiksi Naantaliin on syntymässä kokonaan uusi kauppakeskittymä sekä Raision Myllyn aluekin jatkaa kasvuaan. Kotitalouksien kasvava ostovoima suuntautunee vähittäiskaupan sijasta kasvavien korkomenojen hoitamiseen ja asuinkustannusten nousuun. Hiipuva kulutuskysyntä tulee näkymään myös työttömyyden kasvuna ja on jo näkynyt pidemmän aikaa Varsinais-Suomen avoimien työpaikkojen määrässä.

Vuoden säteellä 2/3 merkittävistä työnantajayrityksistä ilmoitti investoivansa 300 miljoonalla Varsinais-Suomeen. Investointeja tehdään monessa yrityksessä kymmenillä miljoonilla mukaan lukien varustamo Langh Group, valokuituyhtiö Lounea, lannoitevalmistaja Yara, Turun telakka Meyer, kaivosyhtiö Sandvik, lääkevalmistaja Orion ja Turun Osuuskauppa. Myös pienemmissä yrityksissä Aurajoki Oy:ssä ja Finnsementillä on tulossa miljoonainvestoinnit.

Suomessa toimivan työnantajan on ensisijaisesti rekrytoitava työntekijä työmarkkinoilla jo olevasta työvoimasta. Työnantajan on julkaistava ilmoitus avoimesta työpaikasta [työmarkkinatori.fi](http://tyomarkkinatori.fi) sivuille vähintään kahdeksi (2) viikoksi, jotta voidaan selvittää, onko tehtävään saatavissa työvoimaa työmarkkinoilta. TE-toimisto ottaa harkinnassaan huomioon koko EU-/ETA-alueen hakijat. Tähän linjaukseen on koottu ne ammattialat, joita voidaan alueella puoltaa ilman edellä mainittua työvoiman saatavuus selvitystä.

3) Alueellinen linjaus

Seuraavilla ammattialoilla työvoiman saatavuus alueella on vaikeutunut.

Ammattiala sekä siihen liittyvä ammattiluokka ja ammattinimikkeet esitellään listattuna ISCO-luokituksen numeroilla.

Linjaus koskee kokoaikaista toimeentulon takaavaa työtä.

Ammattiala	Ammattiluokka	Ammattinimike (ja mahdolliset poikkeukset)
Maatalous- ja puutarhanhoito	61 Maanviljelijät ja eläinten kasvattajat ym.	61136 Puutarhatyöntekijä, 61213 Maatalouslomittaja, 61302 Maataloustyöntekijä, 61211 Kotieläinten hoitaja
Metalliteollisuus	31 Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntija	31229 Työnjohtaja, muut teollisuuden alat
	72 Konepaja- ja valimotyöntekijät, asentajat ja korjaajat	721 Hitsaajat, levysepät ym. (pois lukien valimotyöntekijät), 7223 Koneenasettajat ja koneistajat, 72242 Särääjä
Ravitsemusala	51 Palvelutyöntekijät	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät, 513 Tarjoilutyöntekijät
Siivousala	91 Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	911 Koti-, hotelli- ja toimistosiiivoajat ym.
Sosiaali- ja terveysala	22 Terveystieteiden erityisasiantuntijat	221 Lääkärit, 222 Hoitotyön erityisasiantuntijat, 2261 Hammaslääkärit
	32 Terveystieteiden asiantuntijat	322 Sairaanhoidajat, kättilöt ym., 3258 Sairaankuljetuksen ensihoitajat, 3212 Bioanalyytikko (terveys)
	53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	531 Lastenhoitajat ja koulunkäyntiavustajat, 532 lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät ja kodinhoitajat

Lisätietoja työntekijän oleskeluluvasta ja hakemusprosessista

Maahanmuuttoviraston verkkosivut:

www.migri.fi

TE-toimiston työlupapalvelut, valtakunnallinen verkkosivu:

<https://toimistot.te-palvelut.fi/tyolupapalvelut>

Ammattialojen ISCO-luokitus:

<https://www.tilastokeskus.fi/fi/luokitukset/ammatti/>

5) Alueellisen linjauksen voimassaoloaika: 15.06.2024 asti.

ELY-keskukset huolehtivat hallituksen esityksen mukaisesti siitä, että linjauksen sisällön mahdolliset muutostarpeet tarkistetaan ja päivitetään vähintään puolivuositain.

16.11.2023

Okku Kalliokoski
Johtaja

Hannu Lehti
Yksikönpäällikkö

Lisätietoja:

Varsinais-Suomen ELY-keskus, maahanmuuttoasiantuntija Vilppu Palmberg
vilppu.palmberg@ely-keskus.fi

Työlupapalvelut
tyoluvat@te-toimisto.fi